

Yli 50 vuotta sitten sattui Lentokatastrofi Perhossa Jylhän järvellä

Tämä artikkeli Perhossa sattuneesta lento-onnettomuudesta on kirjoitettu vanhoihin lehtitietoihin perustuen ja Aarne Poikolan sekä

Matti Peltoniemen suosiollisella avustuksella. Parhaimmat kiitokset heille molemmille.

Perhon Jylhänjärvi on aivan Humalajoen tienvarressa, syvässä laaksossa. Maisema on nimensä mukaan jylhää.

Järvi on saanut olla todistamassa vuonna 1930 sattunutta lento-onnettomuutta, jossa kaksi henkilöä sai surmansa. Tapaus on sellainen, ettei se varmaan koskaan unohdu paikalla olleiden mielistä.

Päivä oli sunnuntai

Kokkolan Suojeluskuntapiiri oli järjestänyt lentopäivän Perhossa 28. 6. 1930. Pääjärjestäjänä oli näin ollen Perhon Suojeluskunta. Sopivaa paikkaa etsittyään oli paikallispuhallikko Hannes Närä valinnut Jylhän järven, johon oli helposti järjestettävissä sopivaa katsomotilaa, koska järven rannat viettävät alaspäin kuin auditoriossa. Järvi tietysti ensin harrettiin ja naarattiin uppotukkeja etsien.

Lentokone oli Vaasan Ilmapuolustusyhdistyksen omistama ja luutn. Piponiuksen ohjastama "Kurki", joka oli vasta saanut uudet kellukepohjat.

Kone oli saapunut Perhoon jo lauontana. Koneen oli tarkoituksena antaa useampia lentonäytöksiä K-P:lla nimittäin Kälviällä ja Halsualla.

Kurki oli tarkassa vartioinnissa yönseudun, etteivät sivulliset pääse koskettelemaan koneen herkkiä osia. Vartiiossa seisoivat vuorollaan aina kaksi aseistettua miestä.

Nousu

Puolenpäivän aikaan piti lentokoneen alkaa ja luutn. Piponiuksen käynnisti koneen potkurista pyöryttämällä.

Aarne Poikola kertoo: "Ensin se meni veden pintaa aikamoista vauhtia ja nousi vihdoin siivilleen, kohoten yläilmoihin. Ilmassa "Kuri" teki erilaisia temppuja, silmukoita ym."

Koneen ohjaaja luutnantti Piponiuksen piti turvallisempaa paikkana yleisöennätysten suorittamiseksi lähellä olevan Perhojoen. Koska järvellä kävi heikko tuuli. Mutta koska väki oli kerääntynyt Jylhän järven rantaan Peltonie-

Tässä on riihi, jonka kattoon, — silloin olkikaton kattoriukuihin — koneen kelluke vastasi ensimmäisen kerran. Katolta lentänyt puutavara ja oljenroska kerättiin vasta parin päivän päästä onnettomuuden sattumisesta maasta. Niin järkyttyneitä oltiin, ettei niitä edes aiemmin nähty, kertoi Matti Peltoniemi.

men peltopiiriin päätti Piponiuksen suorittaa taitolentoesityksen järven yläpuolella, jota esitystä hän on tuossa Poikosen kertomuksessa juuri suorittamassa.

Kone laskeutui hyvin lähtölaituriin huoltoon ym. varten. Tällä välin myytiin yleisöennätystä varten lippuja. Yleisöennätystä oli tarkoitus tapahtua Hakalan lahdessa Perhonjoessa parinkilometrin päässä Jylhän järvestä.

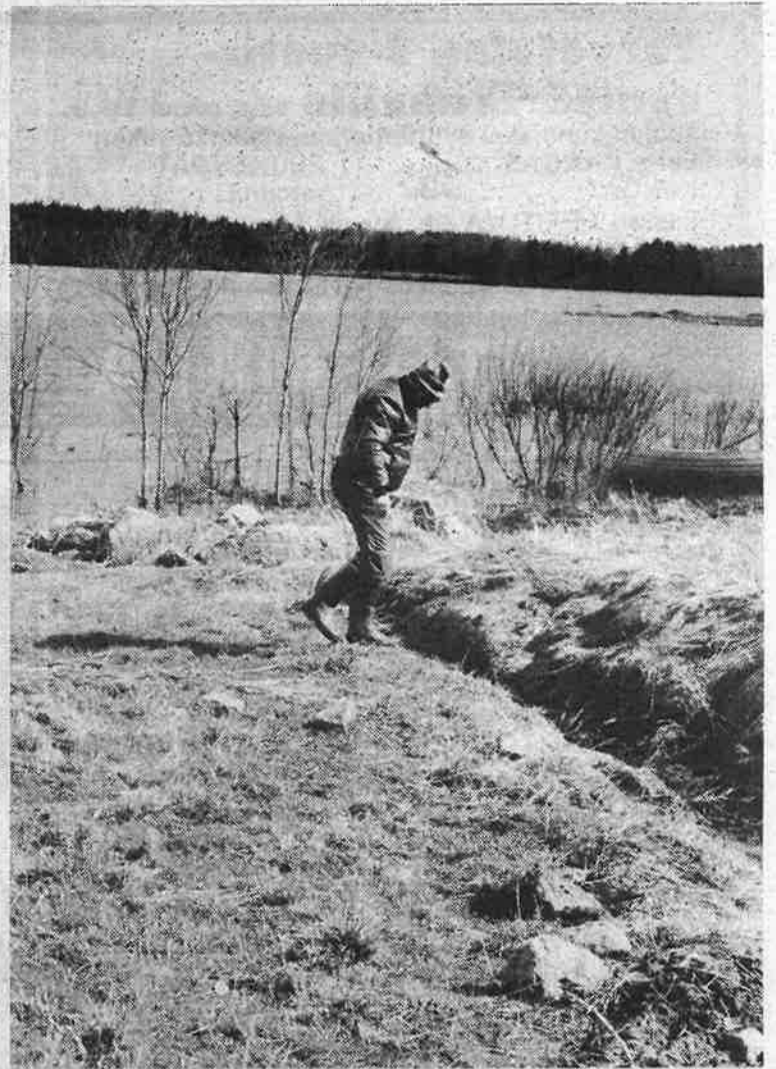
Uusi nousu

Kone pantiin uudelleen käyntiin, mutta se ei tahtonut käynnistyä vaan tuksahdelti ja lakkoi. Lähtihän se lopulta ja Piponiuksen kapusi hyttiin ja aloitti kiihdytyksen Pirttikosken suuntaan. Kone kohosi pätjän, mutta pomppasi taas vedenpintaan. Uusi yritys tuotti tuloksen ja niin kone kaarsi kohti Möttösen kylää, mutta palasikin yllättäen takaisin.

Yleisön joukosta kuului huutoja: "Kone on sammunut"! Toiset taas huusivat, että se "kiivailee". Kone yskähteli vielä muutamia kertoja, mutta lakkasi noin 100 metrin korkeudessa kokonaan käymästä. Nopeasti se menetti korkeutta ja alkoi syöksyä kohti järveä. Ohjaaja yritti liukulennolla ohjata koneen järvelle.

Sekasorto

Poikkipäin koneen laskeutumissuunnassa oli olkikattoinen riihi, jonka kattopölkkeisiin ja olkiin

Näillä paikkeilla oli se kivi, johon kone sitten toppasi, näyttää Aarne Poikola. Tästä Alma Humalajoki lensi noin parikymmentä metriä järven rantaveteen.

"Kurjen" vasemmanpuoleinen vesikelluke vastasi lennättäen puunkappaleita ja olkia laajalle alalle.

Siitä kone syöksyi suoraan ihmismassaan kaataen ja ruhjoen ihmisiä ja saaden yleisön pako-kauhun valtaan, ryntäilemään vasten piikkilanka-aitoja ja tallaten toisiaan maahan.

Kaksi naista sai surmansa koneen leikatessa toiselta vatsan auki ja toisen kiertyessä propelliin. Monet loukkaantuivat. Surmansa saaneet olivat Hilma Pölkki 53 v. Perhosta ja Tekla Pirttikoski 45 v. Alajärveltä. Eräs loukkaantuneista lensi noin parikymmenen metrin matkan suoraan järveen ollen vaarassa hukua.

Kone tuhoutui pahasti onnettomuudessa. Tarkastus osoitti, että moottorihäiriön oli aiheuttanut bensiniiputken tukkeutuminen, joka sattui "juuri kriittisellä hetkellä".

Kone pysähtyi vain noin 15 metrin päähän rannasta. Kukaan ei aluksi uskaltanut mennä auttamaan suuren sekasorron takia peläten koneen räjähtävän. Lopulta muutamat rohkeimmat menivät auttamaan ihmisiä pois pinteestä koneen alta.

Ohjaajan pako

Luutnantti Piponiuksen pakeni läheisen Pietari ja Josefiina Peltoniemen talon kamariin lukiten oven. Sieltä hän kuitenkin pakeni vielä ikkunan kautta jokirantaa myöten Möttöseen turvaan.

Miksi ohjaajan piti paeta? Aarne Poikola kertoo: "Miehet kiihtyivät niin kovasti, että he uhkasivat tappaa lentäjän, joka ohjasi koneen ihmisten niskaan."

Varmasti kaikki mukana olleet muistavat sen huudon ja kaaok-

sen, kun ihmiset huutamalla etsivät omaisiaan sekasortoisen joukosta.

Ohjaajan kertomus

Ohjaaja on selvittänyt omia kokemuksiaan eräässä sen ajan lehtihaastattelussa, jossa hän kertoo, että mitään ei ollut tehtävissä sen jälkeen kun kone alkoi temppuilemaan noin 100 metrin korkeudessa.

Luutnantti Piponiuksen kuoli 1940 ilmataistelussa pudottuaan Laatokkaan jään läpi. Kuollessaan hän oli kapteeni.

Toinen lento-onnettomuus

Aikaisempi Perhon lento-onnettomuus on sattunut noin 100 vuotta ennen vuoden 1930 onnettomuutta. Tässä onnettomuudessa ei kuollut kukaan, eikä loukkaantunutkaan, johtuuko sitten taitavammasta lentäjistä vai turvallisemmasta "koneesta".

Tämän lento-onnettomuuden "uhri" oli Aapa-rajä, joka oli koonnut itselleen kurjen sulista siivet. Hänen lento-onnettomuutensa tapahtui riihen katolta ja "luijuttuun" noin 600 metriä päätyi hän sadan metrin päähän järven toisesta rannasta veteen, siipispankojensa päälle.

Vaikka myöhäisempi lento-onnettomuus olikin vakava paikka ja kova isku monille, en malta olla poimimatta paria yhtäläisyyttä näistä kahdesta tapahtumasta.

Molemmissa oli pääosissa kurki, riihi ja Jylhänjärvi.

hk

Näkymä lentonäytöksen katsomonttuun, pelto oli aidattu piikkilanka-aidalla ympäri. Kerrotaan, että järvellä on sattunut lento-onnettomuus aikaisemminkin, jo 100 vuotta ennen tätä 1930 sattunutta.